

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.10.1987, sp. zn. Cz 36/87, ECLI:CZ:NS:1987:CZ.36.1987.1

Číslo: 28/1989

Právní věta: U bytu, který byl ve společném užívání manžely, nemůže po smrti jednoho z manželů dojít (vzhledem k ustanovení § 180 odst. 1 o. z.) k přechodu práva osobního užívání bytu vedle druhého z manželů i na dítě zemřelého manžela.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 23.10.1987

Spisová značka: Cz 36/87

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Byt, Hospodaření s byty, Právo osobního užívání bytu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 179
§ 180

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 28

U bytu, který byl ve společném užívání manžely, nemůže po smrti jednoho z manželů dojít (vzhledem k ustanovení § 180 odst. 1 o. z.) k přechodu práva osobního užívání bytu vedle druhého z manželů i na dítě zemřelého manžela.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 23. 10. 1987, [Cz 36/87](#))

Žalobci V. B. a P. K. (otec a syn) se proti žalované domáhali vyklizení bytu o kuchyni a dvou pokojích s příslušenstvím v přízemí domu čp. 989 v P. -H. Tvrdili, že se na základě rozhodnutí příslušného národního výboru stali uživateli bytu a že po rozvodu manželství žalobce V. B. a žalované bydlí žalovaná v tomto bytě bez právního důvodu.

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 7 byla žalované uložena povinnost vyklidit byt do 15 dnů poté, co jí bude vykonatelným rozhodnutím příslušného národního výboru přidělen náhradní byt.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Nabyli-li práva užívat byt některý z manželů před uzavřením manželství, vznikne oběma manželům právo společného užívání tohoto bytu uzavřením manželství (§ 176 odst. 1 o. s. ř.).

Z ustanovení § 179 odst. 1 o. z. vyplývá, že přechod užívacího práva k bytu smrtí uživatele je vyloučen, jde-li o byt ve společném užívání manželů. V takovém případě totiž zaniká právo společného užívání a jediným uživatelem se stane pozůstalým manželem (§ 180 odst. 1 o. z.).

Těmito ustanoveními se soud prvního stupně v projednávané věci neřídil.

Pokud byl byt ve společném užívání V. B. a jeho předchozí manželky, zaniklo její smrtí právo společného užívání bytu a podle ustanovení § 180 odst. 1 o. z. se stal jediným uživatelem pozůstalý manžel, tedy v daném případě žalobce V. B. Pak nemohlo právo osobního užívání současně přejít na dalšího žalobce P. K. vzhledem k tomu, že přechod užívacího práva smrtí uživatele na osoby vyjmenované v ustanovení § 179 odst. 1 o. z. u bytu ve společném užívání zákon nepřipouští. Žalobce P. K. nebyl v tedy v takovém případě oprávněn domáhat se vůči žalované vyklizení bytu.

Jestliže před uzavřením svého dalšího manželství, a to s žalovanou, byl žalobce V. B. uživatelem bytu, vzniklo uzavřením manželství podle ustanovení § 176 odst. 1 o. z. manželům právo společného užívání bytu. Proto po rozvodu manželství se žalobce V. B. mohl úspěšně domáhat vyklizení bytu jen v případě, že právo společného užívání bytu zaniklo opuštěním společné domácnosti (§ 181 o. z.) nebo dohodou bývalých manželů (§ 177 odst. 1 o. z.). Jinak nebylo možné rozhodnout o povinnosti jednoho z bývalých manželů vyklidit byt, aniž současně bylo zrušeno právo společného užívání bytu a určeno, že druhý z nich bude byt nadále užívat (§ 177 odst. 1 o. z.).

V řízení nebyla objasněna otázka povahy rozhodnutí národního výboru z 12. 11. 1982, na které žalobci poukazovali. Bylo třeba se zabývat tím, zda tu šlo o rozhodnutí o přidělení bytu, jenž ve smyslu ustanovení § 154 odst. 1 o. z. zakládá právo na uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu, kterou pak vzniká podle ustanovení § 155 odst. 1 o. z. právo osobního užívání bytu. Žalovaná však uváděla, že šlo jen o osvědčení o údajném přechodu užívacího práva k bytu.

K vyjasnění skutečností významných pro posouzení existence užívacího práva žalobců, popřípadě práva společného užívání bytu manželky (u žalobce V. B. a žalované), bylo zapotřebí účastníky podrobně vyslechnout a provést důkazy listinami, zejména rozhodnutím o přidělení bytu, dohodou o odevzdání a převzetí bytu apod. Jestliže by výsledky dokazování svědčily pro vznik a trvání práva společného užívání bytu bývalých manželů, bylo namístě žalobce V. B. poučit, že se může domáhat zrušení tohoto práva a určení, který z bývalých manželů bude byt nadále užívat. Pokud by změnil svůj návrh, musel by soud dokazování dále zaměřit k okolnostem rozhodným pro určení dalšího uživatele bytu. Uložení povinnosti vyklidit byt druhému z manželů by pak nemohl vázat jen na přidělení náhradního bytu, ale i na poskytnutí náhradního ubytování, jak to odpovídá ustanovení § 178 o. z.; je totiž věcí národního výboru, kterou z těchto náhrad podle zákona přidělí (poskytne).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudkem soudu prvního soudu prvního stupně byl porušen zákon v ustanovení § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 177 a § 178 o. z.